

Váradi Richárdné Iskolai Osztálytársaival

Ez egy osztálykép a polgári iskolás osztálytársaimmal. Nem emlékszem, hogy milyen alkalomból és mikor készülhetett, talán valamilyen kiránduláson. Én a kalapos, szemüveges lány vagyok az álló sorban. A mellettem lévő két fiút később kivégezték Auschwitzban. Nagyon szerettem iskolába járni, főleg a természetrajzot és a történelmet szerettem. Az iskolában kötelező volt a köpeny, sötétkék egyenköpeny, a fiúknak is. Lányoknál vagy copf vagy rövid haj volt, nem lehetett cicomázni, és ünnepnapokon nagyon szigorúan mindig vagy matrózruha vagy Bocskai ruha volt, attól függően, milyen ünnep volt. Polgáriba a tanyáról jártam be Kistelekre. Eleinte fiákerrel vitt a béres bácsi, és iskola után jött értem. Apám ezt megkövetelte. De én majd szétpukkantam mindig

a méregtől, mert én sokkal szívesebben mentem volna gyalog. Mikor aztán 1937-ben apám meghalt szegénykém, akkortól gyalogoltam. Két és fél órás út volt gyalog oda-vissza. 1938-ban pedig - amikor lett egy jó termésünk és az hozott némi pénzt - édesanyámtól kaptam egy biciklit, és akkor már biciklivel jártam be az iskolába. Én sportoltam, sokat tornáztam. A polgáriban első-másodikban különóra jártam tornára, mert imádtam a tornát, főleg a szertornát, a gyűrűt meg a korlátot. Nekem a polgáriban a harmadik-negyediket úgy kellett bujtatva elvégeznem, és kizárólag az osztályfőnököm meg az igazgató jóindulatának köszönhetem, hogy levizsgázhattam és kaptam bizonyítványt. Mert nyíltan nem mehettünk be az iskolába, sem én, sem a többi zsidó gyerek, a zsidótörvények miatt. Pont az iskola mellett volt a csendőr laktanya, és kiadták körlevélben, hogy nem léphetjük át a küszöböt. Hogy a többi zsidó gyerek hogy csinálta, azt már nem tudom, de én akkortól otthon tanultam magamban, meg néha bementem Kistelekre, az osztályfőnököm lakására. Elemiben és az első két polgáriban hittanóra a rabbi jött mindig az iskolába, de ekkor már én jártam ki a rabbihoz, mert a csendőrök miatt nem mert jönni ő sem. A csendőrök kegyetlenek voltak nagyon. Arra már nem emlékszem pontosan, hogy melyik évben vizsgáztam le, de nem akkor, mikor a többiek, a nem zsidó osztálytársaim, és még az is lehet, hogy nem is abban az évben, mikor ők, hanem csak 1940 körül. De arra jól emlékszem, hogy az igazgatói irodában vizsgáztam, az osztályfőnököm és az igazgató előtt.